

Doniyor Kitobi — Bir Yuz O'n Birinchi

Vahiyning birinchi voyidagi Abubakarning payg'ambarlik ahamiyatini ochib berish

Jeff Pippenger

2024-03-02

Birinchi Vayning bashoratli tarixida, Muhammadga ergashgan yetakchi Muhammadning qaynotasi Abu Bakr Abdulloh ibn Abu Quhafa edi. Biz unga Abubakar deb murojaat qilamiz. U ham, Muhammad ham dastlabki to'rt oyatda tilga olinadi. Abubakar Muhammaddan keyingi birinchi islomiy hukmdor edi va tarix Vahiy kitobining to'qqizinchi bobidagi to'rtinchi oyatda ifodalangan bir amrni u o'z askarlariga berganini qayd etadi. Bu amr uchinchi vayning kelishi bilan boshlangan, yettinchi karnay bo'lgan va ayni paytda uchinchi farishtaning kelishi bo'lgan muhrlash jarayonini ifodalaydi.

Va beshinchi farishta karnay chaldi, va men osmondan yerga tushgan bir yulduzni ko'rdim; va unga tubsizlik qudug'ining kaliti berildi. Va u tubsizlik qudug'ini ochdi; va quduqdan ulkan o'choqning tutunidek tutun ko'tarildi; va quduqning tutuni sababli quyosh ham, havo ham qorong'ilashdi. Va tutun ichidan yer yuziga chigirtkalar chiqib keldi; va ularga yer yuzidagi chayonlar qanday qudratga ega bo'lsa, shunday qudrat berildi. Va ularga yerning o't-o'laniga ham, hech qanday ko'katga ham, hech qanday daraxtga ham zarar yetkazmaslik, balki faqat peshonalarida Xudoning muhri bo'lmagan odamlargagina zarar yetkazish buyurildi. Vahiy 9:1–4.

Osmondan tushgan “yulduz” 606-yilda o'z xizmatini boshlagan Muhammad edi. Muhammadga “tubsiz choh”ni “ochish” uchun bir “kalit” berildi; bu orqali “tutun” “quyosh va havoni” qoraytirishi hamda “chayonlar”ning qudrati kabi “qudrat” berilgan “chigirtkalar”ni paydo qilishi kerak edi. Bu kalit Rimning harbiy qudratida zaiflik paydo qilgan harbiy jang bo'lib, shu tariqa Islom urushlarining yuksalishiga yo'l ochdi. Tubsiz choh — Islomning vatani bo'lgan Arabistonning ramzidir, tutun esa Islomning soxta dini bo'lib, u yer yuziga yoyilishi va xuddi shimoliy Afrika, janubiy Yevropa hamda Arabiston uzra yopirilib o'tadigan chigirtka galalari qamrab oladigan ayni jug'rofiyani egallab olishi kerak edi. Chigirtkalar Islomning ramzidir, “qudrat” esa bashoratomuz ma'noda harbiy qudratni ifodalaydi. Ularning qudrati kutilmaganda zarba beradigan chayonlarniki kabi bo'lishi kerak edi. Uriya Smit shunday deydi:

“Bir yulduz osmondan yerga tushdi; va unga tubsizlik qa'rining kaliti berildi.

Fors shohi o'z san'ati va qudratining mo'jizalari haqida tafakkur qilayotgan bir paytda, unga Makkaning noma'lum bir fuqarosidan Allohning rasuli sifatida Muhammadni tan olishga da'vat etuvchi bir maktub yetib keldi. U bu da'vatni rad etdi va maktubni yirtib tashladi. “Xuddi shunday,” deya hayqirdi arab payg'ambari, “Alloh ham saltanatni parchalab tashlaydi va Xusravning iltijosini rad etadi.” Sharqdagi bu ikki imperiyaning chegarasi arafasida turgan Muhammad ularning o'zaro halokatining rivojini pinhona shodlik bilan kuzatdi; va forslarning g'alabalari avjida, u yana g'alaba rimliklarning bayroqlariga qaytishini, ko'p yillar o'tmay,

oldindan aytishga jur'at etdi. "Bu bashorat aytilgan deb hisoblanadigan paytda, uning ro'yobga chiqishidan bundan ham yiroqroq bo'lgan boshqa bir bashorat bo'lishi mumkin emas edi, chunki Gerakliy hukmronligining dastlabki o'n ikki yili imperiyaning yaqinlashib kelayotgan parchalanishini ayon qilgan edi."...

"Xusrav Osiyoda va Afrikadagi Rim mulklarini bo'ysundirdi. Va o'sha davrda 'Rim imperiyasi' 'Konstantinopol devorlari doirasigacha, Gretsiya, Italiya va Afrikaning qolgan qismi hamda Osiyo qirg'og'idagi Tiradan to Trebizondgacha bo'lgan ayrim dengizbo'yi shaharlarigacha qisqarib qolgan edi. Olti yillik tajriba nihoyat Fors podshohini Konstantinopolni zabt etish niyatidan voz kechishga va Rim imperiyasining xalos puli sifatidagi yillik xirojni belgilashga ko'ndirdi,—ming talant oltin, ming talant kumush, ming ipak libos, ming ot va ming bokira qiz. Gerakliy bu sharmandali shartlarga rozi bo'ldi. Ammo Sharqning qashshoqligidan o'sha boyliklarni yig'ib olish uchun qo'lga kiritgan vaqt va imkoniyat g'ayrat bilan jasur va umidsiz bir hujumga tayyorgarlik ko'rishga sarflandi."

"Fors podshohi noaniq saratsinni mensimadi va Makkaning soxta payg'ambarining xabarini masxara qildi. Hatto Rim imperiyasining ag'darilishi ham Muhammadiylik uchun, yoxud firibning qurollangan targ'ibotchilari bo'lgan saratsinlarning taraqqiyoti uchun bir eshik ochmagan bo'lur edi, garchi forslar monarxi va avarlar xoqoni (Attilaning vorisi) Qaysarlar saltanatlarining qoldiqlarini o'zaro bo'lib olgan bo'lsalar ham. Xusravning o'zi ham qulab tushdi. Fors va Rim monarxiyalari bir-birining quvvatini holdan toydirdi. Va soxta payg'ambarning qo'lga qilich tutilishidan avval, uning yo'lini to'sgan va qudratini yakson qilgan bo'lur kishilarning qo'lidan o'sha qilich urib tushirildi."

"Skipio va Gannibal zamonlaridan beri, imperiyani qutqarish uchun Gerakliy amalga oshirgan ishdek bundan ham jasurroq bir tashabbusga qo'l urilmagan. U Qora dengiz va Armaniston tog'lari orqali o'zining xatarga to'la yo'lini bosib o'tdi, Forsning qoq yuragiga kirib bordi va buyuk podshohning qo'shinlarini qonga belangan yurtini himoya qilish uchun ortga qaytishga majbur etdi."

"Nineviya jangida, tong otishidan to o'n birinchi soatgacha shiddat bilan davom etgan o'sha jangda, sinib yoki yirtilib ketganlari bundan mustasno, forslarning yigirma sakkizta bayrog'i qo'lga olindi; ularning qo'shinining katta qismi qirib tashlandi, va g'oliblar o'z yo'qotishlarini yashirgan holda tunni jang maydonida o'tkazdilar. Ossuriyaning shahar va saroylari ilk bor rimliklarga ochildi."

"Rim imperatori o'zi erishgan zabtlar orqali quvvatlanmadi; ayni paytda va ayni vositalar bilan Arabistondan chiqqan son-sanoqsiz sarasenlar uchun ham yo'l tayyorlandi; ular o'sha mintaqadan chiqqan chigirtkalardek bo'lib, o'z yurishlari davomida zulmatli va aldovchi Muhammadchilik aqidasini yoyib, tez orada ham Fors, ham Rim imperiyasini qoplab oldilar.

Bu haqiqatning bundan-da to'liqroq tasviri, oldingi iqtiboslar olingan Gibbonning o'sha bob yakunidagi so'zlaridan ko'ra ortiq istalmas edi. "Garchi Gerakliy bayrog'i ostida g'olib bir qo'shin tuzilgan bo'lsa-da, bu g'ayritabiiy sa'y-harakat ularning quvvatini mashq qildirishdan ko'ra ko'proq holdan toydirgandek ko'rinadi. Imperator Konstantinopol yoki Quddusda zafar qozonayotgan bir paytda, Suriya chegaralaridagi noma'lum bir shahar sarasenlar tomonidan

talon-taroj qilindi, va uni qutqarish uchun oldinga chiqqan ba'zi qo'shinlarni ular qirib tashladilar,—agar bu buyuk bir inqilobning muqaddimasi bo'lmaganida, odatiy va arziyas bir hodisa bo'lib qolgan bo'lur edi. Bu qaroqchilar Muhammadning havoriylari edi; ularning telbalarcha jasorati sahrodan otilib chiqqan edi; va hukmronligining so'nggi sakkiz yilida Gerakliy forslar qo'lidan qutqargan o'sha viloyatlarning o'zini arablarga boy berdi.

“Maskani osmonlarda bo'lmagan firibgarlik va jo'shqinlik ruhi' yer yuziga qo'yib yuborildi. Tubsiz chuqurning ochilishi uchun faqat bir kalit kerak edi, va o'sha kalit Xusravning qulashidan iborat edi. U Makkadagi bir noma'lum fuqaroning maktubini mensimay yirtib tashlagan edi. Ammo u o'zining 'shon-shuhrat alangasi'dan hech bir ko'z teshib o'ta olmaydigan 'zulmat minorasi'ga qulaganida, Xusravning nomi birdan Muhammadning nomi oldida unutilishga mahkum bo'ldi; va yarim oy go'yo yulduzning botishini kutibgina o'z chiqishini kutayotgandek tuyuldi. Xusrav, butunlay tor-mor etilib va saltanatidan mahrum bo'lgach, 628-yilda o'ldirildi; 629-yil esa 'Arabistonning zabt etilishi' va 'muhammadiylarning Rim imperiyasiga qarshi birinchi urushi' bilan belgilandi. 'Va beshinchi farishta surnay chaldi, va men osmondan yerga qulagan bir yulduzni ko'rdim; va unga tubsizlik qudug'ining kaliti berildi. Va u tubsizlik qudug'ini ochdi.' U yerga quladi. Rim imperiyasining qudrati holdan toyganida va Sharqning buyuk podshohi o'z zulmat minorasida o'lik holda yotganida, Suriyaning chegaralaridagi noma'lum bir shaharning talon-toroj qilinishi 'buyuk bir inqilobning debochasi' bo'ldi. 'Bosqinchilar Muhammadning rasullari edilar, va ularning telbalarcha jasorati sahrodan otilib chiqdi.'”

“Tubsiz Chuqur.—Bu atamaning ma'nosini yunon tilidan bilib olish mumkin; u 'chuqur, tubsizlik, nihoyatda teran' deb ta'riflanadi va har qanday vayron, huvillagan hamda ishlov berilmagan joyga nisbatan qo'llanishi mumkin. U yerning dastlabki tartibsiz holatiga nisbatan ham qo'llanadi. Ibt. 1:2. Mazkur holatda esa u Arabiston sahrosining noma'lum huvilliklariga munosib ravishda ishora qilishi mumkin; uning chegaralaridan chigirtkalar to'dasi singari sarasenlar lashkarlari otilib chiqqan edi. Va fors podshohi Xusravning qulashi tubsizlik qudug'ining ochilishi sifatida juda o'rinli tarzda tasvirlanishi mumkin, chunki bu Muhammad izdoshlari uchun o'zlarining mavhum yurtidan chiqib kelib, alanga va qilich bilan o'zlarining aldovchi ta'limotlarini yoyishlariga yo'l hozirladi, toki ular butun Sharqiy imperiya uzra o'z zulmatlarini yoygunlaricha.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 495–498.

Beshinchi karnay bo'lgan birinchi voy Islomning Rimga qarshi urushining boshlanishini ko'rsatadi va u Rim bilan Fors o'rtasidagi, unda Rim g'olib chiqqan bir jangni ham ko'rsatadi; biroq Rim shu tariqa o'z harbiy qudratini shunday darajada sarflab yubordiki, Islomiy kuchning yuksalishining oldini ola olmadi. Birinchi voy va ikkinchi voyning bashoratli xususiyatlari uchinchi voyning bashoratli xususiyatlarini aniqlab beradi, va birinchi ikki voyni uchinchi voyning tarixining ramzlari sifatida tan olish muhimdir, chunki o'sha tarix 2001-yil 11-sentabrda boshlangan bir yuz qirq to'rt ming kishining muhrlanishi davrini ifodalaydi. Dastlabki uch oyatda Muhammad orqali ifodalangan bashoratli tarixdan so'ng, to'rtinchi oyat Muhammaddan keyingi birinchi rahbar — Abu Bakrni tanishtiradi.

Ularga yerning o'tiga, hech qanday yashil narsaga ham, hech qanday daraxtga ham zarar yetkazmaslik buyurildi; balki faqat peshonalarida Xudoning muhri bo'lmagan odamlargagina.

Vahiy 9:4.

Abubakrning buyrug'i islomiy jangchilarga o'sha davrda Rim hududlarida mavjud bo'lgan ikki turdagi ibodat qiluvchilar o'rtasida farq qo'yishni buyurdi. Bir toifa katoliklar edi; ularning ayrim diniy tariqatlari boshining orqa qismini qirib yurardi (tonsura) va yakshanba ibodatiga rioya qilardi. Boshqa toifa esa yettinchi kun Shabbatga rioya qiluvchilar edi, Shabbat esa Xudoning muhridir.

“Muhammad vafotidan keyin, hijriy 632-yilda uning o'rniga boshqaruvda Abubekr keldi; u o'z hokimiyati va hukumatini mustahkam qaror toptirishi bilan oq, Arab qabilalariga doiraviy maktub yubordi; undan quyidagi parcha keltiriladi:—”

“Egamizning janglarini qilganingizda, orqangizni o'girmasdan, mardlardek o'zingizni tuting; ammo g'alabangiz ayollar va bolalarning qoni bilan bulg'anmasin. Hech bir xurmo daraxtini yo'q qilmang, va hech bir g'alla dalasini kuydirmang. Hech bir mevali daraxtni kesmang, va mollarga ham, faqat yemoq uchun so'yadiganlaringizdan boshqasiga, zarracha zarar yetkazmang. Qachon biror ahd yoki bitim tuzsangiz, unga sodiq turing va so'zingizda sobit bo'ling. Yo'l-yo'lakay, monastirlarda xilvatda yashab, shu tariqa Xudoga xizmat qilishni o'z oldiga maqsad qilgan ayrim dindor kishilarni uchratasizlar; ularni o'z holiga qo'yinglar, na ularni o'ldiringlar, na monastirlarini vayron qilinglar. Yana boshqacha bir toifa odamlarni ham topasizlar: ular boshlarini qirtishlab olgan, Shayton sinagogasiga mansub kishilardir; ularning bosh suyaklarini yorib tashlashingizga amin bo'linglar, va yo Muhammadga ergashmagunlaricha, yo xiroj to'lamagunlaricha, ularga hech qanday omon bermanglar.”

“Na bashoratda, na tarixda, yirtqichona farmon qadar insonparvarroq ko'rsatmalar ham xuddi shunday vijdonan bajo keltirilgani aytiladi; biroq ularga shunday amr qilingan edi. Va yuqoridagilar Gibbon tomonidan, barcha Sarasen lashkarlariga buyruqlar yetkazish vazifasi yuklatilgan boshliqlarga Abubekr bergan deb qayd etilgan yagona ko'rsatmalardir. Bu buyruqlar bashorat bilan birdek aniq farqlovchi xususiyatga egadir; go'yo xalifaning o'zi ham oddiy insonning amridan ko'ra yuksakroq bir amrga ma'lum va bevosita itoatda ish tutgandek; va Iso diniga qarshi jang qilish hamda uning o'rniga Muhammadchilikni yoyish uchun yo'lga chiqayotgan ayni paytda, u Iso Masihning Vahiy kitobida oldindan aytilgan so'zlarni takrorladi.”

“Peshonalaridagi Xudoning muhri.—7:1–3-bob yuzasidan bildirilgan mulohazalarda biz Xudoning muhri to'rtinchi amrning Shabbati ekanini ko'rsatgan edik; tarix esa hozirgi inoyat davri davomida hamisha haqiqiy Shabbatga rioya qiluvchilar bo'lganligi haqiqatiga nisbatan sukut saqlamaydi. Ammo bu yerda ko'plarda bir savol tug'ilgan: ayni shu vaqtda peshonalarida Xudoning muhri bo'lgan va shu tufayli Muhammadoniy zulmdan ozod bo'lgan o'sha kishilar kim edi? O'quvchi shuni yodda tutsinki, bundan oldin ham eslatib o'tilganidek, bu butun inoyat davri davomida peshonalarida Xudoning muhri bo'lgan, ya'ni haqiqiy Shabbatni ongli ravishda saqlagan kishilar bo'lgan; va ular yana shuni ham e'tiborga olsinki, bashoratning ta'kidlashi shundan iboratki, bu vayronkor turk qudratining hujumlari ularga emas, balki boshqa bir toifaga qaratilgandir. Shunday qilib, masala har qanday qiyinchilikdan xoli bo'ladi; chunki bashoratning haqiqatan tasdiqlaydigan narsasi aynan shu, xolos. Matnda to'g'ridan-to'g'ri ko'z oldiga keltirilgan faqat bitta toifa bor; ya'ni, peshonalarida Xudoning

muhri bo‘lmaganlar; peshonalarida Xudoning muhri bo‘lganlarning saqlab qolinishi esa faqat bilvosita kiritilgan. Shunga ko‘ra, tarixdan biz ularning birortasi ham sarasenlar o‘z nafratining nishonlariga yetkazgan kulfatlarning birortasiga duchor bo‘lganini bilmaymiz. Ular boshqa bir toifadagi odamlarga qarshi yuborilgan edilar. Va bu toifadagi odamlar ustiga keladigan halokat boshqa odamlarning saqlanib qolishi bilan emas, balki faqat yerning mevalari va ko‘m-ko‘k o‘simliklarining saqlanishi bilan qarama-qarshi qo‘yilgan; ya‘ni: maysaga, daraxtlarga va hech qanday yashil narsaga zarar yetkazmang, balki faqat odamlarning muayyan bir toifasiga. Va bajo bo‘lishda biz bosqinchi lashkarning g‘alati manzarasini ko‘ramiz: bunday lashkarlar odatda yo‘q qiladigan narsalarni, ya‘ni tabiatning yuzi va mahsullarini ayab o‘tadilar; va peshonalarida Xudoning muhri bo‘lmagan o‘sha odamlarga zarar yetkazish uchun berilgan ruxsatga muvofiq, bosh tepalari qirtishlab qirilgan, Shaytonning ibodatxonasiga mansub bir toifa dindorlarning bosh chanog‘ini yoradilar.”

“Bular shubhasiz rohiblarning bir toifasi yoki Rim-katolik cherkovining boshqa bir bo‘linmasi edi. Muhammadniylarning qurollari ana shularga qarshi qaratilgan edi. Bizga shunday tuyuladiki, ularni peshonalarida Xudoning muhri bo‘lmaganlar deb tasvirlashda alohida bir muvofiqlik, hatto maqsad ham bordir; chunki aynan o‘sha cherkov haqiqiy Shabbatni olib tashlab, uning o‘rniga qalbakisini o‘rnatish orqali Xudo qonunini uning muhridan mahrum qilgan. Shuningdek, na bashoratdan, na tarixdan, Abubakr o‘z izdoshlariga ozor bermaslikni buyurgan o‘sha kishilar Xudoning muhriga ega bo‘lganlarini yoki zaruran Xudoning xalqini tashkil etganlarini tushunmaymiz. Ular kim bo‘lganlari va nima sababdan ayab o‘tilganlari haqida Gibbonning siyrak guvohligi bizga ma‘lumot bermaydi, bizda esa buni bilishning boshqa vositasi yo‘q; ammo bizda Xudoning muhriga ega bo‘lganlarning birortasi ham bezovta qilinmaganiga, ayni paytda uni ochiqchasiga olmagan boshqa bir toifa qilichdan o‘tkazilganiga ishonish uchun barcha asoslar bor; va shu tariqa bashoratning tafsilotlari to‘la-to‘kis ro‘yobga chiqadi.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 500–502.

Abubakar Muhammadning vafotidan keyin Muhammadning izdoshlarini Xalifalikka birlashtirdi; shu bois, ular tarixiy jihatdan ikki turli shaxs bo‘lsalar-da, birgalikda ular birinchi voyga oid Islom guvohligining boshlanishini ifodalaydilar, va birinchi voy tarixini belgilovchi tarixiy shaxs Muhammaddir.

Ikkinchi voy tarixining boshida Muhammad II 1453 yilda Konstantinopolni zabt etdi. 1449 yilda Islomni ifodalovchi to‘rtta farishta qo‘yib yuborildi. Birinchi voyning boshlanishi va tugashi, tegishlicha birinchi va ikkinchi Muhammad bilan belgilangan. Bashorat nuqtayi nazaridan, birinchi voye tarixining boshlanishi va tugashi Alfa va Omega imzosini o‘zida mujassam etadi.

Ikkinchi voyining boshlanishi to‘rt farishta haqidagi vaqt bashoratini o‘z ichiga oladi; ular o‘sha vaqtda qo‘yib yuborilgan, so‘ngra esa 1840-yil 11-avgustda tiyib qo‘yilgan Islomni ifodalaydi. O‘sha nuqtadan 1844-yil 22-oktabrgacha bir yuz qirq to‘rt ming kishining muhranishi tasvirlanadi. Ikkinchi voyining boshlanishi Islomning qo‘yib yuborilganini ko‘rsatadi, uning yakuni esa Islomning tiyib qo‘yilganini belgilaydi. Birinchi hamda ikkinchi voylarning har ikkalasi ham o‘z boshlanishlarini ularning yakunlariga bog‘laydigan aniq bashoratli belgilariga ega.

Uchinchi voyani aniqlash uchun dastlabki ikki voyani “satr ustiga satr” tarzida bir-birining ustiga qo‘yish lozim. Islomning dastlabki ikki guvohi orqali aniqlanadigan bashoratli xususiyatlardan biri shuki, ular Alpha va Omega muhrasi bilan boshi va oxiri belgilangan muayyan bir vaqt davrini ifodalaydi. Ular ikkilamchi bir muhraga ham egadirlar, chunki birinchi voyning boshlanishi Xudoning xalqining muhrlanishini bildiradi, ikkinchi voyning tugashi ham Xudoning xalqining muhrlanishini bildiradi.

Uchinchi voy Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobidagi yer hayvoniga Islomning to‘satdan va kutilmaganda hujum qilishi bilan yetib keldi; shu tariqa muhrlash davri boshlandi. Bir yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishi tez orada keladigan Yakshanba qonuni bilan nihoyasiga yetadi, va o‘sha murtadlikka javoban milliy murtadlik ortidan milliy halokat keladi. Butparast Rim va papalik Rimi misolida ko‘rsatilganidek, milliy halokat Xudoning karnay hukmlari orqali amalga oshiriladi. Uch voy ham karnaylardir. Uchinchi voyga mansub Islom ham bir yuz qirq to‘rt mingning muhrlash davri tugaydigan, tez orada keladigan Yakshanba qonuni paytida Qo‘shma Shtatlarda yana to‘satdan va kutilmaganda zarba beradi. O‘sha davr birinchi voyning boshlanish davri bilan, shuningdek ikkinchi voyning tugash davri bilan ham oldindan timsollangan.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

Va Sora Ibrohimga Hojar misrlikdan tug‘ib bergan o‘g‘ilning masxara qilayotganini ko‘rdi. Shuning uchun u Ibrohimga dedi: “Bu cho‘rini va uning o‘g‘lini haydab yubor; chunki bu cho‘rining o‘g‘li mening o‘g‘lim, ya‘ni Ishoq bilan birga merosxo‘r bo‘lmaydi”. Bu narsa Ibrohimning nazarida o‘g‘li sababli juda og‘ir bo‘ldi. Ammo Xudo Ibrohimga dedi: “Yigit va cho‘ring sababli bu narsa sening ko‘zingga og‘ir ko‘rinmasin; Sora senga nimaiki aytgan bo‘lsa, uning ovozigacha quloq sol; chunki sening zurriyoting Ishoqda nomlanadi. Cho‘rining o‘g‘lidan ham Men bir xalq yarataman, chunki u ham sening zurriyotingdir”. Shunda Ibrohim erta tongda turib, non va bir mesh suv oldi-da, ularni Hojarga berdi; yelkasiga ortib, bolani ham unga topshirdi va uni jo‘natib yubordi. Hojar ketdi va Beersheba sahrosida sarson yurdi. Meshdagi suv tugagach, u bolani butalardan birining ostiga tashladi. So‘ng o‘zi borib, undan bir kamon o‘qi yetar masofa narida qarama-qarshi o‘tirdi; chunki u: “Bolaning o‘limini ko‘rmay”, dedi. U undan narida qarama-qarshi o‘tirib, ovozini ko‘tardi va yig‘ladi. Xudo yigitning ovozini eshitdi; va Xudoning farishtasi osmondan Hojarga chaqirib dedi: “Senga nima bo‘ldi, Hojar? Qo‘rqma; chunki Xudo yigitning turgan joyidan ovozini eshitdi. Tur, yigitni ko‘tarib ol va qo‘ling bilan mahkam tut; chunki Men uni buyuk bir xalq qilaman”. So‘ng Xudo uning ko‘zlarini ochdi, va u bir quduq suvni ko‘rdi; u borib, meshni suvga to‘ldirdi va yigitga ichirdi. Xudo yigit bilan birga edi; u ulg‘aydi, sahroda yashadi va kamonchi bo‘ldi. Ibtido 21:9–20.